

Het uitgangspunt van alles was de Nederlandse ultimatieve nota van 27 mei: de Republiek moest de vorming van een federale regering, de komst van een Hoge Vertegenwoordiger van de Kroon, economische en militaire samenwerking en een gemeenschappelijke gendarmerie aanvaarden en een einde maken aan haar buitenlandse betrekkingen. Het Republikeinse antwoord van 8 juni was op de eerste vier punten onduidelijk, wees de gemeenschappelijke gendarmerie en de beëindiging van de buitenlandse betrekkingen af en bevatte eigen eisen: Nederland moest het sturen van militaire versterkingen staken en niet langer de acties toelaten van Indonesiërs in Batavia en Bandoeng die de vorming van een deelstaat West-Java bepleitten.

Aan wie het Nederlandse en het Republikeinse standpunt vergeleek, was duidelijk dat oorlog vrijwel onontkoombaar was. In die situatie ging Sjahrir, zoals hij ook in maart '46 had gedaan, op eigen gezag tot een belangrijke stap over: op 19 juni zei hij in een radiotoespraak dat de Republiek de vorming van een federale overgangsregering en de komst van een Hoge Vertegenwoordiger van de Kroon aanvaardde — dat laatste betekende de erkenning van de Nederlandse soevereiniteit in de overgangstijd. Er rees hiertegen in de Republiek een storm van protesten: van Soedirman, van de *Masjoemi* en de *PNI* (die beide hun stem aan de goedkeuring van Linggadjati hadden onthouden) en ook van Sjahrirs eigen aanhang. Hij trad af. Voor de tweede maal ging Soekarno per decreet regeren. Hij was het nu die op 27 juni op een reeks hem voorgelegde Nederlandse vragen een antwoord gaf dat vaag was maar de vorming van een gemeenschappelijke gendarmerie duidelijk opnieuw afwees. Twee dagen later herhaalde Nederland o.m. dat er een einde moest komen aan de buitenlandse betrekkingen van de Republiek en voegde het aan de al gestelde eisen een nieuwe toe: de Republiek moest de functies van gouverneur van Borneo en gouverneur van de Grote Oost opheffen.

Sjarifoeddin vormde op 3 juli een nieuw kabinet. Hij deed op 8 juli weten dat die twee gouverneursfuncties waren opgeheven, dat Agoes Salim was teruggeroepen en dat de Republiek bereid was, voor de gendarmerie een gemeenschappelijk directoraat te aanvaarden. Die concessies, in overleg met Soekarno gedaan, werden door een meerderheid van zijn eigen kabinet afgewezen. Van Mook op zijn beurt ging (tot grote woede van Spoor en Pinke) met dat gemeenschappelijk directoraat akkoord maar eiste op 15 juli in ruil dat alle vijandelijkheden en voorbereidingen tot vernielingen gestaakt zouden worden en dat de Republikeinse strijdkrachten zich binnen vijf dagen 10 km zouden terugtrekken